

Pastýřský list ke sbírce na církevní školy

Drazí bratři a sestry,

o svatodušních svátcích bývá v naší arcidiecézi sbírka na církevní školy. Rád bych při této příležitosti vyjádřil pochvalu a poděkování všem, kteří se zasloužili o založení těch několika škol, které v diecézi máme, a kteří mají zásluhu na jejich dobrém výkonu i pověsti. Víím, že to není lehké, víím, že někteří věřící zpočátku váhali a neviděli zakládání církevních škol jako potřebné, ale jsem rád, že už je vidět řadu dobrých plodů, které dosvědčují, že to bylo rozhodnutí správné. Ba je škoda, že se nepodařilo takových škol vybudovat víc. Biskup je sice jejich zřizovatelem, ale zájem a aktivita musí vyrůst vždy zespodu, z farnosti. Bez místní aktivity biskup založit školu

nedokáže.

Před rokem jsem navštívil s delegací Papežského misijního díla v České republice Bangladéš, nejchudší zemi v Asii, kde také z Vašich darů při sbírce na misie podporujeme několik děl. Je to země téměř naprosto muslimská. Ze 140 milionů obyvatel je tam jen 280 tisíc katolíků. Věřících však neubývá, ale jejich počet roste. Jednak tím, že v rodinách mají hodně dětí, jednak dobrou katolickou výchovou. Jsou velmi chudí, ale žádná farnost tam není myslitelná bez církevní základní školy. Farnosti jsou rozsáhlé, proto k faře patří i internát či sirotčinec, aby mohly úplně všechny katolické děti navštěvovat církevní školu. K tomu mají řadu škol středních, a dokonce katolickou univerzitu. A to je jich méně, než je polovina věřících v Arcidiecézi olomoucké. My jim trochu pomáhá-

me. Oni nám ukazují, co je třeba dělat, aby církev i u nás mohla růst a dívat se do budoucnosti s nadějí.

Proto prosím o Vaši štědrost při sbírce na podporu našich církevních škol. Zároveň také vyzývám k přemýšlení a diskusi ve farnostech o tom, co můžete udělat u Vás pro lepší výchovu dětí ať už vybudováním vlastní církevní školy, nebo takovým ovlivňováním veřejných škol, aby se alespoň pozvedla jejich úroveň výchovná a všechny pokřtěné děti měly náboženskou výchovu a výuku, nebo třeba zbudováním katolického střediska volného času pro děti a mládež.

S vděčností za spolupráci a s přáním všeho dobra od Pána každému z Vás ze srdce žehná

arcibiskup Jan

Unikátní dílo i v Uničově

Skupina mladých hudebních nadšenců z Litovle, Uničova a okolí - Collegium musicum litovelsis - v těchto dnech uvádí premiéru zcela nového díla, jehož malou část měli občané Litovle možnost poslechnout již v prosinci m.r. na vánočním koncertě gymnaziálního sboru v Litovli. To však byla pouze „ochutnávka“ krásného duchovního oratoria pro sóla, smíšený a dětský sbor, orchestr a varhany s názvem „O duších, andělech a naději“ na liturgický a vlastní text mladého litovelského skladatele Jana Valuška. Jistě Vás hned napadne otázka, čím je tato skladba výjimečná? Odpověď je jednoduchá. To, co Vás v první chvíli ohromí, je obrovské množství zejména mladých lidí, podílejících se na jeho nastudování pod vedením mladé dirigentky a sbormistryně Hanky Kaštanové. Při přednesu oratoria, které má celkem 7 částí, je na pódiu asi 50 členů smíšeného pěveckého sboru představujících „Lidské duše“, další skupina dětských hlasů představuje „Cherubíny“, po stranách stojí sólisté („Malinká duše“, „Rozvážná duše“ a „Anděl Strážce“) a dole uprostřed komorní orchestr v nebývalém nástrojovém obsazení (několik prvních a druhých houslí, příčné flétny, hoboje, klarinet, fagot, malé varhany, kontrabas, bicí, tympány a k tomu velké chrámové varhany). Při přednesu všechna pěvecká a instrumentální oddělení splynou v jeden nádherný celek a určitě uspokojí i toho nejnáročnějšího posluchače.

Premiéra díla se uskuteční v Litovli v pátek 27. dubna v 19 hod. v kostele sv.Marka. V Uničově se tento velký a nevšední projekt představí v sobotu dne 5. května v 18 hod. v koncertní síni. Nenechte si tuto příležitost ujít a přijďte se sami přesvědčit o jeho jedinečnosti. (Jiřina Nohavičková)

PODĚKOVÁNÍ

HUMANITÁRNÍ SBÍRKA ŠATSTVA.

V období od 16.4. do 20.4. pořádala opět Oblastní charita Uničov humanitární sbírku šatstva a obuvi. Nasbíralo se zatím největší množství, a to 5 tun. Kromě této materiální pomoci někteří jednotlivci přispěli i finanční částkou. Ze sbírky si měli možnost vybrat šatstvo i jiné také sociálně potřebné občané z Uničova a okolí. Sbírkou byla odvezena do centrálního humanitárního skladu DIAKONIE BROUMOV.

Chtěli bychom také velice poděkovat za obětavou pomoc a volný čas všem dobrovolníkům, kteří se aktivně připojili, a to jmenovitě: Marii Jirkovské, Marii Bílé, Ludmile Filipové, Jitce Šenkové, Marii Smékalové, Anně Benešové, Martě Zapletalové, Jarmile Rábové, Josefě Kubištové, Anně Svobodové, Marii Kokoškové, Věře Pazderové, Aleně Štýbnarové, Heleně Masaříkové, Marii Zifčákové, Marii Pospíšilové, Anežce Fialové, Zdence Nezvalové, Josefu Filipovi, Zdeňku Vičarovi a Herbertu Smékalovi.

Ještě jednou všem za jejich pomoc děkujeme.
(Oblastní charita Uničov)

VÝZVA

Máte doma ležet zbytky látek, které by mohly pomoci vyřešit ušití kostýmů pro Tříkrálovou sbírku, pořádanou každoročně místní charitou? Doneste je, prosím, do sarkristie paní Svobodové. Jedná se o látky jednobarevné i bílé - tesileny, brokáty, samety..., dále různé lemovací paspuky i krajky pro dozdobení. Děkujeme také šikovným švadlenkám, které se přihlásí k pomoci při šití těchto kostýmů. Děkujeme Vám všem, kteří přiložíte svoji ruku, za vstřícnost i pomoc. (jiše)

Jednoměsíčník *POKOJ VÁM!* vydává Římskokatolická farnost v Uničově. Neprodejné! Určeno pro vnitřní potřebu farnosti. Redakční rada: P. Josef Janek (*jjj*), Jiří Hájek (*jihá*), Jitka Šenková (*jiše*), Dagmar Bradáčová (*dabr*), Jaroslav Kocůrek (*jako*), Jitka Kocůrková (*jiko*), František Vomáčka (*frvo*), František Kovařík (*frko*), Klárka Hájková (*klhá*). Grafická úprava (*jako*). Tiskne KartoTisk, Šumperk, tel: 737 132 766. E-mail: vomacka.fany@seznam.cz. Příspěvky posílat do 20. dne v měsíci psanou formou, na disketě, elektronickou poštou. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Římskokatolická farnost, Kostelní náměstí 153, 783 91 Uničov, tel: 585 054 500, E-mail: rkfunicov@tiscali.cz

MĚSÍČNÍK UNIČOVSKÉ FARNOSTI

Květen 2007 Ročník 3 Číslo 4

SLOVO ŽIVOTA NA KVĚTEN

„Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem.“ (Jan 13, 35)

Ježíš stoluje se svými přáteli. Je to poslední večeře před jeho odchodem z tohoto světa, nejpříhodnější okamžik k tomu, aby odevzdal svou poslední vůli, téměř svou závěť: „Jako jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy.“ To je po staletí charakteristika Ježíšových učedníků, díky které lze zjistit, kdo jsou: podle toho je všichni poznají!

Je tomu tak od počátku. První společenství věřících v Jeruzalémě se právě pro svou jednotnost těšilo takové úctě a sympatii ostatních, že se k nim každý den přidávali další lidé. Také o několik let později Tertulián, jeden z prvních křesťanských spisovatelů, uvádí, jak se o křesťanech hovořilo: „Podívej, jak se navzájem milují a jsou připraveni zemřít jeden za druhého.“ Bylo to potvrzení Ježíšových slov:

„Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem.“

Vzájemná láska je tedy „oděvem“ všech křesťanů, který si mohou obléci – staří, mladí, muži i ženy, ženatí, vdané, svobodní, dospělí, děti, nemocní i zdraví – aby všude a vždy hlásali svým životem Toho, ve kterého věří a kterého chtějí milovat.“ V jednotě, která vzniká ze vzájemné lásky Ježíšových učedníků, se téměř zrcadlí a stává viditelným ten Bůh, kterého Ježíš zjevil jako Lásku: církev je ikonou Trojice.

A to je dnes více než kdy jindy cesta pro hlásání evangelia. Společnost často vyčerpaná příliš mnoha slovy hledá spíše svědky než učitele, chce spíše vzory než slova. Je pro ni přitažlivější, když vidí evangelium, které se stalo životem, schopné vytvářet nové vztahy a poznamenané bratrstvím a láskou.

„Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem.“

Jak máme žít toto slovo života? Tak, že budeme mezi sebou udržovat vzájemnou lásku a vytvářet všude „živé buňky“.

„Jestliže se v některém městě,“ napsala Chiara Lubichová, „na nejrůznějších místech zapálí oheň, který Ježíš přinesl na zem, a díky dobré vůli obyvatel odolá mrazivému chladu světa, budeme mít zakrátko město zapálené Boží láskou. Oheň, který Ježíš přinesl na zem, je On sám, je to láska: ta láska, která spojuje nejen duše s Bohem, ale také duše mezi sebou. (...) Dvě nebo více duší spojených v Ježíšově jménu, které se nebojí a nestydí vyjádřit si vzájemně svou touhu po Boží lásce, a zvolí si vzájemnou jednotu v Kristu za svůj Ideál, mají ve světě božskou moc.

A v každém městě mohou takové duše vycházet z rodin: tatínek a maminka, syn a otec, tchyně a snacha; mohou se najít ve farnostech, ve sdruženích, v humanitních společnostech, ve školách, v úřadech, všude.

Není nutné, aby již byly svaté, protože Ježíš by to řekl; stačí být sjednoceni v Kristově jménu a nikdy v této jednotě nepolevit. Samozřejmě jsou takové duše předurčeny k tomu, že jen krát-

ce zůstanou dvě nebo tři, protože láska se šíří sama od sebe a čím víc roste, tím více sálá. Každá malá buňka zapálená Bohem na kterémkoli místě světa se bude nutně zvětšovat a Prozřetelnost rozšíří tyto plameny,

tyto duše-plameny, kam bude chtít, aby svět byl na co nejvíce místech posílen teplem Boží lásky a naplněn nadějí.“ Zpracovali Fabio Ciardi a Gabriella Fallacara. Slovo života naleznete také na internetu: www.focolare.cz

Zápisky z Farní kroniky 1915 - 1943 VI. část

Vážení čtenáři,

poznámky pisatele Farní kroniky se dotýkají všech oblastí života. Velké množství zápisků zaznamenává informace o různých neštěstích a zločinech, často s komentářem pisatele. Těchto záznamů je tolik, že vzhledem k rozsahu budou některé z nich předmětem tohoto i příštího čísla časopisu. Dnešní vydání se bude týkat dětí a mladistvých, příští pak bude ze světa dospělých.

4. březen 1917. Velké neštěstí se stalo. Dvě děti - dvou a čtyřleté - uhořely, když matka šla pro mléko do mlékárny. Starší zřejmě otevřelo kamna, z nichž vypadlo uhlí.

18. září 1918. Spadl ve večerních hodinách při srážení ořechu ze stromu v klášterní zahradě zámečnický učeň Jan Schreier, narozený v Německé Libavě. Spadl nešťastně a zůstal ležet. Než byl dopraven do nemocnice, mohl ještě přijmout poslední pomazání. Utrpěl zlomeninu lebky a mnohá vnitřní zranění.

4. července 1920. Neděle, ve které byl spáchán zločin. Dohnán žárlivostí za-

střelil osmnáctiletý učeň šestnáctiletou dívku a pak sebe. Nejdříve byl v hostinci v Nových Zámčích u Litovle, zaplatil a na cestě domů spáchal tento zločin u tzv. „Černého kříže“ v lese Doubravě, území Benkov. Zde se ukazuje smýšlení dnešní mládeže. Žádná víra, žádná modlitba a návštěva bohoslužeb, žádné svěcení nedělí a svátků. Zato jen zábavy, výlety, návštěvy hostinců a nezřízený život. Ale navzdory všemu musí kříže ze škol ven! Nemá být dětem poskytnuto žádné vyu-

čování náboženství. Jen tak dál!

10. května 1926. Zdejší klempířský učeň, čtrnáctiletý Artur Zemmler, se večer vrhl na koleje a nechal se přejet večerním vlakem. Ráno byl nalezen trup utřzený od hlavy. O tuto sebevraždu se

pokoušel již jako školák, ale vlak včas zastavil. Tento čin nám odhaluje dnešní mládež bez víry a náboženské výchovy. Tak to bylo u Zemmlerů. Neznal chrám, chybělo řádné křesťanské vychování, zato ale uměl hrát fotbal.

20. ledna 1932. Pravděpodobně poprvé zde byl spáchán zločin, který se dnes jen ve velkoměstech přihodí. Sedmnáctiletá služebná, která zde teprve pět měsíců sloužila, porodila živého donošeného chlapce bez porodní asistentky a tohoto dne jej zardousila a po dva dny jej měla uschovaného v kufří. Krvácení vyneslo tento zločin na světlo. To je ovoce moderní výchovy dětí a veřejných domů. Když pomyslíme, co se zde v hostinských pokojích v Panské ulici děje, nemůžeme se divit. Další objasní soud.

11. června 1937. Při koupání v Sukolomi se v řece Oskavě utopila tamní 11-letá žákyně Kristina Schulmeisterová. Se vši pravděpodobností následkem epileptického záchvatu, který při koupání dostala. Bylo to hodné dítě. Ať odpočívá v pokoji! (jihá)

do Olomouce a nazpět se už nikdy nevrátili. Klášterní objekt byl husity opevněn, krátce sloužil jako jejich opěrný bod a posléze byl rozbořen.

Dnešní stav této poklidné a romantické lokality je dán prováděním archeologických výzkumů ukončených zde před více než 30 lety. Za pomoci velké instalované tabule si pak dospělí návštěvníci mohou udělat představu o funkci jednotlivých objektů, zatímco děti se dosyta potěší prolézáním a průzkumem odhalených pozůstatků této kartuzie, jejíž dávná historie byla tak nezvykle krátká a pohnutá.

Z jiných zdrojů uvádím pak už jen upozornění, že označení bočních místností po obou stranách konventního kostela za kaple, je údajně mylné. Ve skutečnosti se prý jednalo o sakristii a kapitulní síň.

Detailní obrazovou dokumentaci místa můžete zhlédnout na této internetové adrese: <http://www.alferi.unas.cz/kartouzka>. V rozvalinách kláštera jsou pak zapsány příběhy všech, kdo toto místo navštívili. Tolik tedy alespoň praví pověst, podle níž zde jistá žena spatřila tajemnou postavu s kapucí, držící v ruce velikánskou knihu, jejíž vrchní bílé stránky byly okamžitě popsány neviditelným perem. Tak prý každý, kdo vstupuje do těchto míst, má se zamyslet nad vším dobrým i zlým, co v životě vykonal, aby mírnil trest, jenž vyplyne ze záznamů pořízených neviditelnou rukou do Knihy věčné paměti... (jihá)

TIP NA NEDĚLNÍ VÝLET XXI. část

Byli jste už někdy na Kartouzce? Pokud ne, dostanete se k ní například následovně. Pojedete po trase Uničov – Šternberk – Olomouc a v Dolanech odbočíte doleva, do centra obce. Při průjezdu obcí se budete držet směrovek na Věsku. Na samém konci Dolan na kopci byste našli cíl naší cesty. Ale abyste to měli alespoň s malou procházkou, doporučuji jet ještě o kousíček dále směrem na Věsku. Do Věsky ovšem nedojedete, neboť v Nových Sadech musíte trošku zbystřit zrak, abyste si všimli dřevěné zvoničky po pravé straně. Vzápětí spatříte most a za ním už vás očekává turistický rozcestník. Z Uničova až sem na "konečnou" najedete 25 km a odsud lesní pěšinkou po modré je to už jen 1 km.

O něco delší procházku byste mohli absolvovat, pokud byste se na Kartouzku vydali po značené cestě od zoologické zahrady na Sv. Kopečku.

A teď už něco k samotné Kartouzce. Kartouzka byla sídlem přísného mnišského řádu kartuziánů a její stavba zde na dolanském ostrohu započala roku 1388. Dolanská kartouza s názvem "Údolí Josafat" zde působila od r. 1389 do února 1425, kdy byl klášter přepaden husity. Řeholníkům se však podařilo i s archívem a knihovnou včas prchnout

Panna Maria - Matka

Církev nám často staví před oči Pannu Marii jako Matku. Proč? Vysvětlení nám nabízí samo Boží slovo, které nám chce přiblížit, kdo je Maria.

O Mariině mateřství se dovídáme v různých částech Bible. Nejlépe nám však Marii jako Matku představuje Janovo evangelium. Na rozdíl od jiných míst Písma sv. ji ukazuje v tvrdé realitě Golgoty, jako Matku Bolestnou: U Ježíšova kříže stály

jeho matka a sestra jeho matky, Marie Kleofášova a Marie Magdalská a také učedník, kterého Ježíš miloval, apoštol Jan. (Jan 19,25) Uvědomme si, že tato evangelijní scéna je důležitá nejen pro naše vykoupění, ale také pro náš výjimečný vztah k Panně Marii jako Matce. Kdy se Maria stala naší matkou? Právě pod křížem! Proč? Pán Ježíš řekl své matce, která stála pod jeho křížem: „Ženo, hle, tvůj syn.“ A Janovi: „Hle, tvá matka.“ Tím dal Janovi Marii za matku a ustanovil ji tak i za Matku církve, protože v Janovi dal Marii za Matku všem křesťanům, světil ji tím universální mateřství.

Pod křížem jsme se tedy stali nejen Božími dětmi, ale také dětmi Mariinými. Sám Ježíš se vzdal svého synovství, aby nám své synovství vůči Marii daroval, abychom skutečně byli beze-zbytku Mariinými dětmi.

Od této doby se skutečně můžeme cítit Mariinými dětmi, protože nás za své děti Maria určité v Janovi ráda přijala a miluje nás jako svého syna. Také my ji máme za matku přijmout a vzít k sobě jako Jan.

Jak se ale chovají děti ke své matce? Milují ji, mají k ní úctu, obrací se k ní s různými prosbami a potřebami. Maria je naší Matkou a je připravena nám stále pomáhat.

Ale musíme se ptát: Jakou pomoc od Panny Marie můžeme čekat? Možná čekáme, že zmírní naše trápení, které máme ve své vlastní rodině. Že odstraní naše zdravotní problémy, které nás či naše příbuzné v poslední době sužují. Že nás

zbaví našich starostí, se kterými uléháme a vstáváme. Možná, že dokonce čekáme, že by mohla vyprosit u svého Syna zázrak uzdravení blízkého člověka či obrácení nějakého hříšníka.

Snad vás však překvapím, když budu tvrdit, že Panna Maria jako Matka má asi jiný způsob, jak nám chce pomáhat.

Jaká je nejspíše tato její pomoc, to nám opět nejlépe napoví úryvek z Janova evangelia. Maria, matka Ježíšova stála pod křížem, stála vedle Jana, který nás pod křížem zastupoval, a v něm nám byla Maria dána jako matka.

Ale Maria **stojí vedle nás i dnes**, stojí pod naším křížem a sdílí naši bolest. Ona, Bolestná, prožívala Ježíšovu bolest na kříži, ale nyní, protože jí jejího syna zastupujeme a prožíváme často část jeho bolesti na kříži, **sdílí** i naši bolest. Ona tedy naši bolest, naše trápení neodstraňuje, ona často pouze bude při nás stát, stát velmi blízko, jak to dovede jen matka. Nesmíme si tedy myslet, že se naši modlitbou k Panně Marii všechno změní, že se vyřeší jakoby mávnutím kouzelného proutku všechny naše problémy, odstraní se všechny naše bolesti a najednou budeme jiní.

Přesto, že je Panna Maria Matkou Boží, sama neodstraňuje naše kříže, jako neodstranila ani kříž svého Syna. Ona tedy neodstraňuje naše bolesti, ale tyto kříže, tyto bolesti s námi mateřsky sdílí. Jako dobrá matka své děti pohladí, potěší nebo setře slzy. Toto

je její pomoc, toto je její projev lásky k nám. Jistě svou mocnou přímluvou u Boha může dosáhnout daleko více, ale my si máme uvědomit, co od ní především máme a můžeme čekat. I kdyby se po vroucí modlitbě k Panně Marii nic v našem životě nezměnilo, přesto nesmíme pochybovat o tom, že ona stojí vedle nás, a jako matka nás chce svou blízkostí potěšit.

Panna Maria je matka soucitná, matka láskyplná, která ví, co potřebujeme a co je k našemu dobru a spáse. Pouze je potřeba ji milovat a důvěřovat, že nám bude stále pomáhat svým mateřským soucitem, bude stát vedle nás pod naším křížem. A to by nám mělo přece stačit. (jj)

U oltáře Matky Boží

V našem kostelíčku září oltář v jase, na něm Matka Boží sladce usmívá se.

Usmívá se na nás, když klečíme tiše, radost v srdcích roste, pokoj v duších dýše.

Chodíme sem rádi, každý bolest složí v modlitbě vroucí k nohám Matky Boží.

Panno věrná

Věrnosti květ vzácný, milý, jehož země málo plodí, jejíž květek milující až ke hrobu doprovodí

Věrná věrným do skonání-kdož se v náruč Tvoji vinou, věrná, když se v bouřích topí, kotvu dáš jim, nezahynou.

Nevěrnosti uhas plamen, který světem stále hoří, Panno věrná, ať se Tobě, věrnosti Tvé každý kofí.

Panno slavná

Co je sláva všechněch reků, kteří v bitvách zvítězili - co je sláva vládců světa, kteří země kus dobyli?

Sláva Tvá jest od věčnosti - stále bude ustavičná, proud ji nikdy nezastaví, Panno slavná - Panno sličná.

Prosíme, dej na věčnosti - také díl nám ze své slávy, že jsme Tebe uctívali, že jsme Tobě slávu přáli.

Příčino naší radosti

Kolik slzí člověk nese s sebou v chladné zemské žití. Kolik temných nocí projde, než mu slunce pozasvítlí.

Příčinou tys lidských plesů, čistých radostí jsi zřídlo, jaké člověk marně hledá, v hroudě, kde nemají sídlo.

Radosti nám házej z nebe, v pozemské ty smutné kraje, ukaž radost nehynoucí-jaká v rájské vlasti vlaje.

(jj)

Milí farníci, na první straně časopisu nabízíme detailní obrázek sochy Bohorodičky z vrcholu morového sloupu a na této straně detail sochy P. Marie z horní etáže hlavního oltáře našeho kostela. Málokdo má příležitost detailně pohlédnout do tváří soch realizovaných v tak rozdílných výtvarných pojetích. První z nich představuje typ vrcholného baroka od významného sochaře Heize a druhá neogotické provedení germánského typu. (jako)

**oké
nko
(nejen)
pro
děti**

Minikřížovka s vtípem

(jihá)

Farář rybaří a vytáhne zlatou rybkou.
Jak už to bývá, rybka ho poprosí, aby ji pustil na svobodu, že mu za to splní nějaké přání. Farář se sice podívá, že se jí chce nazpátek do té špinavé vody, ale pak rybkou pustí a vyslovuje své přání:

„Udělej něco s tou nekonečnou válkou v Iráku!“

Rybka smutně odpoví:

„Víš, já jsem jenom obyčejná malá zlatá rybka z Moravy a toto je pro mě příliš těžký úkol... Zkus prosím jiné přání.“

Farář se zamyslí a řekne:

„Tak bych si přál, aby farníci v mé farnosti byli zbožní, milí, usměvaví, nadšení a aktivní.“

Rybka chvíli přemýšlí a pak ze zeptá:

„Kdepak že je VIZ TAJENKA?“

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A									
B									
C									
D									
E									

- A: šperk či klenot; název pro stav vody při dosažení 100 °C;
 B: citoslovce kočího; dřívější SPZ automobilů z okresu Liberec; drobké zrnko z květu rostlin, které u citlivých osob vyvolává alergii; 2 písmena následující za pomlčkou po slovu Opavia, která vyjadřují příslušnost této firmy do mezinárodního uskupení;
 C: samohláska ze slova „rok“; TAJENKA ; předložka;
 D: oblast působnosti určitého ministra; dutá část ptačího péra dříve užívaná ke psaní;
 E: anglicky „nebe“; generátor stejnosměrného proudu často používaný např. jako zdroj proudu pro osvětlení jízdního kola;
 1: neshoda či hádka; mezinárodní poznávací značka Švédska;
 2: hrabavý hmyzožravec žijící pod zemí;
 3: co se češe hřebenem;
 4: úsek či okrsek;
 5: drápy pernatých dravců – těž trhlíny ve zdi;
 6: příjmení Josefa Kajetána; zkratka Televizních novin;
 7: psovitá šelma; citoslovce přitakání;
 8: výstražná signalizace;
 9: název země vzniklé po rozpadu Sovětského svazu;

Osmisměrka (klhá)

K	O	Č	K	A
O	U	L	O	S
S	V	N	Z	J
E	A	R	A	O
P	R	A	S	E

Vyškrtej názvy všech zvířat, která najdeš v této osmisměrce. Zbudou Ti čtyři písmena, která tvoří tajenku

Vtipy (klhá)

V hodině hudební výuky:

„Děti, vyjmenujte mi nějaké bicí nástroje.“

„Rákoska.“

„Vařečka.“

„Řemen.“

„Pane vrchní, hraje ta hlučná kapela také na přání hostů?“

„Přirozeně, pane.“

„Ať tedy hrají kulečník, než se naobědvám.“

Pepíčkovi se nechce do školy.

Volá proto svému učiteli:

„Prosím, omluvte dnes z vyučování mého syna Josefa.“

„A kdo volá?“ ptá se učitel.

„Můj tatínek!“

Učitel v hodině fyziky:

„Tělesa se teplem roztahují a zimou smršťují. Kdo zná příklad?“

„Tak třeba prázdniny, pane učiteli, v létě jsou dva měsíce a v zimě jen týden.“

Dva turisté konečně vylezou na Lysou horu a unaveně se svalí do trávy.

„Člověče, já necítím svoje nohy“ povídá jeden druhému.

Ten na to: „Hmmm, za to já je cítím až sem!“

„Tati, jaký je rozdíl mezi lakomý a skromný?“

„No, když si koupím laciný kabát, tak jsem skromný.“

Když jej koupím mamince, jsem lakomý.“

23. teležalm

Televizor je můj pastýř, nic mi nechybí.

Doma si sedím a nikam nechodím.

Můj zrak se pase na lákavých reklamách,
v pohodě si užívám, nic užitečného nedělám.

Denně vymývá mou hlavu.

Vede po nejistých chodnicích seriály plnými nepravostí.

I kdybych sledoval ty nejtemnější horory, nebudu se bát.

Televizní hvězdy jsou vždy se mnou,

jejich skandály a show mne rozveselují.

Předestírá přede mnou televizní program,

nesmysly bohatě plní mou hlavu.

Satelitní nabídka překypuje,

nevím, co mě bude provázet po všechny dny mého života,
ale jedno vím určitě:

dokud budu žít, dálkový ovladač z ruky nepustím.

Nepřítel počká třeba i čtyřicet let,

pak v případě potřeby nastraží past.

SMÍRČÍ KŘÍŽE, KŘÍŽE, BOŽÍ MUKA III.

Boží muka

Boží muka jsou sloupky nebo pilíře ukončené kaplicemi, lucernami, sanktuáři nebo prostými hlavicemi, do jejichž vrcholu byl vsazen kovový kříž, nebo nesly kříž kamenný.

Nejstarší naše boží muka jsou už ze 13. století. Stojí ve Vřesetudech a jejich stáří se určuje podle pletence, obepínajícího kulatý, čtyřmi lištami armovaný dřív. Tato boží muka mají lucernu otevřenou ze všech čtyř stran okolo kulatého sloupku a ta tak mohla sloužit jako prostor pro umístění svíček. Později byla lucerna střídaná hranolovitou kaplicí s reliéfy nebo obrázky v nikách. O božích mukách můžeme najít zmínku už ve starých nařízeních, kdy Boleslav na přání sv. Vojtěcha přikázal, aby znamení „Božího umučení“ bylo vytesáno na každé bráně a aby na dřevěném nebo kamenném sloupu bylo postaveno v každé vsi.

Všechna nejstarší boží muka (jichž dost padlo až ve 20. století) stávala podél cest a obchodních stezek, někdy lemovaly cestu k popravišti. Dochovalo se také velké množství gotických božích muk. Všechna takováto starší muka mají hraněné dřívky. Stojí většinou na pravouhlých kamenných soklech a ukončena jsou hlavicemi v podobě luceren nebo kapliček. Sloupky tvoří štíhlý čtyř nebo osmistěn. Některé jsou po hranách zdobeny torčováním (stáčením dřívku do šroubovice). Kaplice na vrcholku bývala mírně předsazena na jedné, třech, nebo i všech stranách. Její hlavní ozdobou byl reliéfní krucifix (proto boží muka.) doplněný někdy o výjev z Kristova utrpení (bičování,...). Niky kaplice mohly také sloužit jako textová pole, nesoucí údaje o fundátorovi, kameníkovi, případně mohly obsahovat letopočty a erby. Letopočty se však daří nalézt jen velmi vzácně.

Tyto starobylé sloupky se nesnaží být nijak monumentální. Jsou vysoké jen mezi dvěma až třema metry; vyšší jsou vzácné. Vysoké sloupky se objevují až v baroku. (Kdy jindy.) Opouští hranatý tvar sloupku a přichází kulatý dřív se vzory v barokní a renesanční architektuře. To znamená více stupňů, tvarované patky a hlavice, kanelování (žlábkování), torčování, nebo třeba obložení révou. Hlavice se tesají podle tří řeckých stylů - dórského, iónského a korintského. Kaplice na vrcholu jsou vysoké a štíhlé, obsahují reliéfy a už se tu začínají objevovat i sochy. Patří mezi ně převážně Panna Maria, sv. Václav, sv. Jan Nepomucký, Svatá Trojice a další. Ale později se role sloupku mění; utváří se sloupky viniční, morové, mariánské, staví se i obelisky. A sloupky tohoto typu mizí v průběhu 17. století.

Staví se potom sloupky barokní. Jsou to sice pravá „boží muka“, ale jejich četnost již není taková, jako tomu bývalo v dřívějších dobách a převážně se nacházejí na cestách k popravištím. Popíšeme si jeden z nich, jako vzorový příklad. Je to sloup, který se nacházel na půli cesty od Železného Brodu k popravišti a u kterého se modlil kněz s odsouzcencem. Má štíhlý kulatý rozšířený dřív, úzkou patu i hlavici, která je zdobena čtyřmi reliéfy - Ecce Homo, Golgota, Snímání z kříže, Vzkříšení. Na vrcholku kaplice je koule s tlapatým křížem.

Postupem času boží muka v krajině mizí. Je to tím, že se čím dál tím víc objevuje místo kaplice a lucerny socha svíce.

Co se materiálu týče, sloupky byly tesány z pískovce, pokud to ovšem bylo možné. V lokalitách, kde se pískovce nedostávalo, musel být použit jiný materiál; nejčastějším byla žula. Ta se ale nedá tak dobře opracovat a sloupky z ní neby-

vají tak okrasné. Vyznačují se hrubšími tvary a neobyčejnou strohostí.

V kapličce na vrcholku mohl být buďto prázdný prostor (ranější sloupky), reliéfy svatých, popřípadě scén Kristova utrpení nebo pouhé niky, do kterých se ukládaly svaté obrázky, malované na plechu. Většina z nich se ale poztrácela nebo byla přenesena na jiná místa a my tak můžeme nad prázdnými okénky jen hádat, komu byla původně určena. Někdy nám napoví pomístní název (U Prokopa, U Matičky), jindy nezbývá, než se spolehnout na fantazii.

Podle způsobu stavby pozdějších božích muk se někdy rozlišuje na boží muka sloupková a pilířová. Liší se od sebe hlavně tím, že boží muka pilířová mají robustní čtverhranný dřív a často jsou stavěna z cihel a omítnuta. Vyskytují se především na Hané, jižní Moravě a v jižních Čechách. Bývají ale také sestavována z pískovcových kvádrů a to umožní zručnému kameníkovi vykouslit na soklu různorodé římsy, volutové ornamenty a reliéfy světců a Svaté Trojice.

V severních Čechách byla oblíbena více boží muka jednostranná. Bývala tesána z pískovce, výjimkou ale není ani stavba z cihel (Zálesní Lhota, okr. Semily). Říká se jim zastavení, protože připomínají zastavení na křížových cestách. Ta byla zakládána při cestách na kopce, při kostelních zdech a také ve zdech a ambitech františkánských klášterů. A právě v oblasti Pojizeří, kde se nachází dva františkánské kláštery v Turnově a Hejnicích, se zastavení objevují nejčastěji.

Zastavení mají nejvíce podobu přeměněných božích muk; jsou spíš menší, s kratším dřívem. Kaplice na vrcholku je robustní a rozšířená. V ní je výklenek na reliéf, obrázek na plechu nebo sochu. Často bývá tento výklenek také zasklen. A ani dřív není bez výzdoby. Nalézáme v něm také místo pro reliéfy - ať už ornamentální nebo postavy světců, místo pro nápisy (Opatruj nás Matko Boží Maria!) a nebo další, někdy zasklený výklenek. Na vrcholu stříšky se běžně nachází kovový kříž, který může nést Krista. (jako)

